

บทที่ 5

การผลิตสารคดีที่กินันเทิง "ตามไปดู"

การผลิตรายการ "ตามไปดู" นั้นมีขั้นตอนการผลิต เช่นเดียวกับการผลิตรายการโทรทัศน์ประเภทอื่นๆ ประกอบไปด้วยขั้นตอนการผลิต 3 ขั้นตอนคือ

- 5.1 ขั้นเตรียมงานก่อนการถ่ายทำ (PRE - PRODUCTION)
- 5.2 ขั้นการถ่ายทำ (PRODUCTION)
- 5.3 ขั้นหลังการถ่ายทำ (POST - PRODUCTION)

5.1 ขั้นเตรียมงานก่อนการถ่ายทำ (PRE - PRODUCTION)

5.1.1 การกำหนดเรื่อง

ทีมงานตามไปดูจะมีการประชุมกันเป็นประจำทุกวันจันทร์และวันพุธของแต่ละสัปดาห์ โดยมีคุณ พิเชษฐ เชี่ยวสารกิจ หัวหน้ากลุ่มรายการสารคดีเป็นประธานในการประชุม เพื่อที่จะกำหนดเรื่องในการถ่ายทำในแต่ละสัปดาห์การสรรหาเรื่องที่จะนำมาผลิตรายการนั้นเป็นหน้าที่ของฝ่ายฟรีโพรดักชันซึ่งจะเป็นผู้ให้นำเรื่องมาเสนอต่อที่ประชุม โดยที่มาของเรื่องแต่ละเรื่องนั้นก็แตกต่างกันไป แบ่งออกได้เป็นดังนี้

- จดหมายจากผู้ชมทางบ้านซึ่งทางฝ่ายข้อมูลจะเปิดอ่านทุกฉบับ และแยกออกเป็นภาคเก็บไว้ในแฟ้มให้เรียบร้อย

- โทรทัศน์เข้ามาแนะนำรายการ
- หนังสือ สิ่งพิมพ์ต่างๆ
- สื่อมวลชนทุกประเภท
- แฟ้ม
- คนรอบข้าง

ทางฝ่ายฟรีโพรดักชันจะคัดเลือกเรื่องที่น่าสนใจและตรงตามวัตถุประสงค์ของรายการคือ

- เรื่องนั้นต้องแปลก พิสดาร หรือเป็นที่ลึกลับ
- เป็นประโยชน์ต่อสังคม
- เป็นเรื่องจริง

- นำเสนอออกมาในภาพพจน์ที่ดี

เพื่อนำไปเสนอต่อที่ประชุม โดยทางฝ่ายฟรีโพรดักชันจะออกไปสำรวจยังสถานที่จริงไปพบกับบุคคลนั้นจริงๆ เพื่อเป็นการยืนยันว่าไม่เป็นการหลอกลวงและสามารถแสดงตามที่แนะนำมาได้ เช่น จุกไฟไต้ น้ำ เจ้าหน้าที่ที่ต้องให้บุคคลนั้นแสดงให้ดูก่อนว่าสามารถทำได้จริงๆ นอกจากนี้ฝ่ายฟรีโพรดักชันต้องจดเส้นทาง การเดินทางอย่างละเอียดเพื่อที่ว่าจะได้เกิดความสะดวกในการเดินทางเพื่อมาถ่ายทำในครั้งต่อไปและช่วยประหยัดเวลาขึ้น

การนำเสนอต่อที่ประชุมนั้นอาจจะนำเสนอโดยใช้ วีดีโอ หรือรูปถ่าย เพื่อให้ที่ประชุมนั้นพิจารณาว่าสมควรจะนำไปผลิตออกอากาศหรือไม่ ถ้าที่ประชุมเห็นสมควรว่าผ่านก็เป็นอันว่าเรื่องนั้นสามารถผลิตออกอากาศได้ก็จะกำหนด "ครีเอทีฟ" ที่รับผิดชอบในการเขียนบทและถ่ายทำเรื่องนั้นต่อไป ส่วนฝ่าย "ฟรีโพรดักชัน" ก็ต้องติดต่อประสานงานกับผู้แนะนำเรื่องต่อไป

5.1.2 การติดต่อประสานงาน

เมื่อทางที่ประชุมตกลงกำหนดหัวข้อ เรื่องที่จะถ่ายทำได้แล้วฝ่ายฟรีโพรดักชันที่รับผิดชอบเรื่องนั้นๆ ต้องจัดการติดต่อประสานงานกับเจ้าของเรื่องโดยเร็วที่สุด เพื่อที่จะนัดวัน เวลา สถานที่ในการถ่ายทำต่อไป

การนัดหมายบุคคลต่างๆ เช่น ในบางกรณีอาจจะมีการเชิญผู้ว่าราชการจังหวัดมาเป็นเกียรติและสักขีพยาน โดยจะมีผู้ที่ทำหน้าที่ประสานงานที่อยู่จังหวัดนั้นๆ เป็นผู้ช่วยเหลืออีกทางหนึ่งเพื่อความสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น ในบางครั้งจำเป็นต้องมีบุคคลและอุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นต้องใช้ประกอบในการถ่ายทำก็ต้องมีการจัดเตรียมให้เรียบร้อยก่อนการถ่ายทำ

5.1.3 การเขียนบท

เมื่อได้รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ แล้ว เจ้าหน้าที่ฝ่ายฟรีโพรดักชันก็จะมอบรายละเอียดทั้งหมดให้แก่ครีเอทีฟที่รับผิดชอบเรื่องนั้นเพื่อที่จะนำไปเขียนบทต่อไป การเขียนบทของรายการตามไปคู่นี้ก็มีอยู่หลายรูปแบบคือ

- เปิดด้วยพิธีกรแล้วจึงเข้าสู่เรื่อง บิตด้วยพิธีกร (พิธีกรอยู่ในเหตุการณ์)
- เปิดด้วยพิธีกร เข้าสู่เรื่อง บิตด้วยเรื่อง (พิธีกรไม่ได้อยู่ใน

เหตุการณ์จริง)

- เปิดด้วยการนำเข้าสู่เรื่อง ปิดด้วยเรื่อง (ไม่มีพิธีกร)
- เปิดด้วยเพลง เข้าสู่เรื่อง (ไม่มีพิธีกร)

ทางฝ่าย "ครีเอทีฟ" จะเป็นผู้ที่เลือกรูปแบบของบทให้เหมาะสมกับเรื่องนั้นๆ แต่เท่าที่ผู้เขียนได้สังเกตมารายการตามไปดูแทบทุกตอนมีการสัมภาษณ์แทบทั้งสิ้น

ลักษณะของบท

การเขียนบทจะเป็นในลักษณะบท"กึ่งสมมุติ" คือจะกำหนดภาพที่จะใช้ถ่ายทำไว้อย่างคร่าวๆไม่ได้เจาะจงอย่างละเอียดลงไปเลยว่าภาพนี้ต้อง โคลสอัพ หรือ ภาพนี้ต้อง มีเสียง ภาษาที่ใช้เป็นภาษาที่ง่ายต่อความเข้าใจ ไม่ใช่ภาษาที่เล็ดหูหรือเป็นทางการมากนักเพื่อให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายที่ชมรายการ ด้านเนื้อหาของเรื่องจะเป็นเสียงบรรยายของคุณวิโรจน์ วัฒนธรรม เป็นส่วนใหญ่ยกเว้นแต่ช่วงสัมภาษณ์เท่านั้นที่จะใช้เสียงจริงแต่ถ้าในกรณีเรื่องที่ยากต่อความเข้าใจของผู้ชมก็จะใช้เสียงบรรยายแทนแล้วใช้คำพูดที่ฟังแล้วเข้าใจง่ายขึ้น

5.1.4 การกำหนดตารางการถ่ายทำ (SHOOTING SCRIPT)

เป็นการวางแผนสำหรับการถ่ายทำโดยรอบคอบ ในจะระบุแน่นอนว่า การถ่ายทำเรื่องนั้นๆที่ทีมงานประกอบด้วยใครบ้าง ออกเดินทางเวลาอะไร เมื่อไปถึงสถานที่นั้นแล้วเริ่มถ่ายทำที่ไหนบ้าง อย่างไร ใช้เวลาในการถ่ายทำกี่วัน เพื่อความสะดวกและป้องกันการสับสนในการถ่ายทำในกรณีที่กองถ่ายนั้นๆมีการถ่ายทำหลายเรื่อง

5.1.5 การจัดเตรียมเงินเป็นงบประมาณที่ใช้จ่ายสำหรับกองถ่าย

ส่วนใหญ่จะใช้จ่ายในการถ่ายทำทั้ง ในและนอกสถานที่เป็นค่าใช้จ่ายด้านอาหารของทีมงานทุกคน อาจจะเป็นค่าวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อใช้ในการถ่ายทำบ้าง ต้องมีการเตรียมเงินให้พร้อมสำหรับเหตุการณ์ฉุกเฉินที่อาจจะเกิดขึ้นได้

5.1.6 การนัดหมายทีมงาน

เป็นการนัดหมายเวลา และสถานที่ก่อนที่จะออกเดินทางคืออาคาร เอพี ซี ไอ 2 บริษัทแกรมมี่เอนเตอร์เทนเมนต์ จำกัด(มหาชน) ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ กรุงเทพมหานคร มีการพูดคุยทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่จะถ่ายทำเพื่อที่บางครั้งจำเป็นต้องมีอุปกรณ์พิเศษในการถ่ายทำเรื่องนั้นโดยเฉพาะ เช่น การถ่ายทำเรื่องเกี่ยวกับบันทึกจำเป็นต้องใช้เลนส์พิเศษที่สามารถถ่ายภาพระยะไกลได้ดี ในการเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมจะเป็นผลดีต่อการถ่ายทำเพื่อให้งานที่ออกมามีความสมบูรณ์ที่สุด

5.2 ขั้นตอนการถ่ายทำ (PRODUCTION)

การถ่ายทำรายการตามไปคู่นั้นจะมีการถ่ายทำแยกเป็น 2 ส่วนคือ

5.2.1 การถ่ายทำนอกสตูดิโอ

ซึ่งจะเป็นการถ่ายทำในสถานที่จริง ใช้ฉากจริงและบุคคลที่ร่วมรายการจริง อาจจะเป็นในกรุงเทพฯ ต่างจังหวัด หรือต่างประเทศ มีทั้งถ่ายภายในอาคารและนอกอาคารรวมถึงการถ่ายคิวเบิทธิกรแต่ละช่วงด้วย

5.2.2 การถ่ายทำในสตูดิโอ

จะแบ่งออกเป็น

- ช่วงพิธีกรคุณหญิง จิรโสภณ คุณหญิงโทน พระไม้ม้าและคุณวิโรจน์ ควันธรรม ร้องเพลงแกล่ 73 จังหวัด ถ่ายทำที่สตูดิโอของบริษัทแกรมมี่เอนเตอร์เทนเมนต์ สุขุมวิท 39

- ช่วงฮิตาชิ อินโฟเวิร์ล มีพิธีกร 2 คนคือคุณหญิง จิรโสภณ และคุณใจทิพย์ สัจจะอารีวัฒน์ ถ่ายทำที่สตูดิโอเวสต์วูด ถ. พหลโยธิน

กล่อง

เป็นช่างกล่องของบริษัทแกรมมี่เอนเตอร์เทนเมนต์หรือบางกรณี อาจจ้างช่างกล่องจากบริษัทภายนอกมาถ่ายทำก็ได้ โดยช่างกล่องจะเป็นผู้บันทึกภาพตามคำสั่งของครีเอทีฟ แต่ในบางครั้งช่างกล่องที่มีความชำนาญมากก็สามารถเลือกมุมกล่องร่วมกับครีเอทีฟได้

รายการตามไปคูจะใช้กล่อง 1 ตัวในการถ่ายทำเพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการถ่ายทำ แต่ก็มีในบางกรณีจำเป็นต้องใช้กล่องมากกว่า 1 ตัวในการถ่ายทำ ทางครีเอทีฟกับช่างกล่องต้องตกลงมุมมองกันให้ดีเพราะถ้าพลาดไปก็จะได้ภาพที่ต้องการถ่ายในกรณีเหตุการณ์นั้นไม่สามารถทำซ้ำได้อีก กล่องที่ใช้ถ่ายทำเป็นกล่องวิดีโอแบบกระเป๋าคือสำหรับออกอากาศ กล่องประเภทนี้จะใช้กับเครื่องบันทึกวิดีโอแบบชนิดที่เป็นกระเป๋าคือ หรือเรียกทับศัพท์ว่า พอร์ทเทเบิล กล่องประเภทนี้เป็นกล่องที่ระดับมืออาชีพใช้ในการบันทึกภาพนอกสถานที่ เทปที่ใช้บันทึกภาพจะใช้ระบบยูเมติกและระบบเบต้า

การจัดแสง

1. วางรูปแบบการจัดแสง ก่อนการถ่ายทำครีเอทีฟจะทำความเข้าใจกับช่างกล้องถึงแกนสำคัญของเรื่องและภาพที่ต้องการ จากนั้นช่างกล้องก็จะวางรูปแบบการจัดแสงว่าควรจะใช้แสงแบบใดเพื่อให้เข้ากับเนื้อหา

2. การจัดแสงสำหรับการบันทึกภาพ ช่างกล้องมีหน้าที่ควบคุมช่างไฟให้จัดแสงตามต้องการและเป็นผู้แก้ปัญหาที่เกิดจากแสงและยังต้องเป็นผู้ตัดสินใจจัดแสงตามทีครีเอทีฟต้องการ

แสงที่ใช้ในรายการตามไปคู่นี้มี 2 ประเภทคือ แสงธรรมชาติ และแสงจากดวงไฟ ในกรณีถ่ายในที่โล่งแจ้งก็จะใช้แสงธรรมชาติ การถ่ายทำประเภทนี้จะมีข้อจำกัดด้านเวลาเพราะถ้าแสงหมดหรือพระอาทิตย์ตกดินก็จะไม่สามารถถ่ายทำต่อได้ การทำงานจึงต้องวางแผนมาก่อนข้างดี แต่ถ้าเป็นกรณีถ่ายทำในสตูดิโอ ในห้องซึ่งค่อนข้างมืดกำลังไฟที่ใช้ยังไม่พอสำหรับการถ่ายทำจึงต้องมีการจัดแสงเพิ่มคือ

- ไฟหลัก (KEY LIGHT) ส่องเข้าทางด้านหน้าท่ามุม 45 องศา โดยปกติจะใช้ไฟสปอตที่มีจำนวนวัตต์สูง ไฟหลักนี้ถือว่าเป็นไฟที่ให้แสงสว่างเป็นหลัก

- ไฟส่องหลัง (BLACK LIGHT) จะส่องจากด้านหลังลงมาที่ศีรษะของผู้ร่วมรายการหรือพิธีกร เพื่อลบเงาที่เกิดจากไฟหลัก

- FILL LIGHT เป็นแสงที่ช่วยลบเงา ใช้ไฟเป็น ซึ่งเป็นแสงที่มีความสว่างกระจายออกไป จะตั้งอยู่ตรงข้ามกับ และกล้อง

- SIDE LIGHT เป็นไฟที่ส่องเข้าทางด้านข้างให้แสงสว่างและไม่ทำให้ภาพดูแบนและช่วยลบเงาบางส่วนด้วย

เสียง

จะใช้ไมค์วอยเลสและไมค์ถือ ซึ่งเจ้าหน้าที่เสียงต้องตรวจเช็คแบตเตอรี่ทุกครั้งให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะใช้งานตลอดเวลา ในระหว่างที่ใช้ไมค์ในการสัมภาษณ์อยู่นั้นต้องคอยเช็คเสียงตลอดว่าชัดเจนดีหรือไม่ ถ้ามีคลื่นรบกวนหรือเสียงรบกวนจากภายนอกมากเกินไปก็ต้องมีการบันทึกเสียงใหม่เพื่อให้ได้เสียงที่มีคุณภาพที่สุด

ฉาก

ในกรณีที่ถ่ายทำในสตูดิโอแล้วนั้นต้องมีการสร้างฉากขึ้นโดยผ่านฉากของบริษัทแกรมมี่เอนเตอร์เทนเมนต์ โดยรูปแบบของฉากนั้นครีเอทีฟจะเป็นผู้ออกแบบและเสนอไปยังฝ่ายฉากเพื่อจัดทำต่อไป แต่ถ้าเป็นกรณีที่ถ่ายทำภายนอกที่โล่งแจ้ง การจัดฉากก็ไม่จำเป็นต้องทำไร่นักเพราะรายการตามไปเสนอเรื่องราวที่เป็นเหตุการณ์จริง สถานที่จริง แต่อาจมีอุปกรณ์บางอย่างเข้ามาเสริมในการถ่ายทำ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ซึ่งนำมาวางที่กลางสนามเพื่อใช้วางอุปกรณ์ต่างๆ การใช้ฉากเป็นสถานที่จริงจะทำให้เรื่องนั้นดูน่าเชื่อถือและสมจริงมากกว่า

5.3 ขั้นหลังการถ่ายทำ (POST - PRODUCTION)

5.3.1 การตัดต่อ

ครีเอทีฟที่รับผิดชอบในเรื่องนั้นๆจะเป็นผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบตัดต่อเรื่องนี้ให้เสร็จสมบูรณ์ด้วย ซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่ตัดต่อของบริษัทแกรมมี่ฯเป็นผู้ทำการตัดต่อครีเอทีฟจะคอยควบคุมภาพและเทคนิคพิเศษที่ต้องการ โดยขั้นแรกครีเอทีฟจะนำเทปที่ได้ถ่ายทำมาทั้งหมดเพื่อนำมาเช็คคุณภาพทั้งหมดอีกครั้งและคิดภาพที่ต้องการตามบทไว้ไว้ในใจหรือเขียนไว้ในบทก็ได้ เมื่อทำการตัดต่อก็จะนำภาพที่คิดไว้มาเรียงต่อกันเป็นเรื่องราวอาจใช้เทคนิคพิเศษในช่วง เช่น ดิสโซลฟ์ เพื่อเพิ่มอารมณ์ให้กับเนื้อหาในช่วงนั้น การตัดต่อนี้จะเป็นการตัดต่อเฉพาะส่วนของภาพและเสียงสัมผัสที่ต้องการเท่านั้น เรื่องหนึ่งจะมีความยาวประมาณ 5-7 นาที

5.3.2 การร้อยรายการ

รายการตามไปสุ่มเป้าหมายหนึ่งจะออกอากาศประมาณ 5-6 เรื่อง เมื่อครีเอทีฟตัดต่อเรื่องของคนเรียบร้อยแล้ว ครีเอทีฟผู้ทำหน้าที่ร้อยรายการก็จะนำเรื่องที่หัวหน้ากลุ่มรายการคัดเลือกแล้วที่จะนำออกอากาศในสัปดาห์เดียวกันมาเรียงร้อยต่อกันเป็นรายการอีกครั้ง หลักในการเลือกรื่องนั้นคือ

" อารมณ์ของเรื่องต้องมีความแตกต่างทะเลาะกันไป"

การร้อยรายการจะเริ่มตั้งแต่เปิดรายการ จนถึงปิดรายการซึ่งมีรูปแบบของรายการดังนี้คือ

- ไต่เต้เปิดรายการ
- อินโทร โดยคุณวิโรจน์ ควันธรรม กล่าวว่ "วันนี้เราจะตาม

ไปดู ..."

- เริ่มเรื่องที่หนึ่งและเมื่อจบเรื่องจะมี **KEY SCREEN** เพื่อบอกว่าจบแล้ว และจะมีเรื่องอะไรต่อไป ตักเข้าโฆษณา

- เรื่องที่สองจนถึงเรื่องสุดท้าย
- การโปรโมทเรื่องที่จะเสนอในสัปดาห์หน้า
- ใต้เต็ลจบรายการ

5.3.3 การมีลิขสิทธิ์เสียง

คุณวิโรจน์ ควันธรรมจะเข้ามาอีกเสียงที่ห้องอัดสตูดิโอ แกรมมีน่าเป็นประจำทุกวันพุธ ทั้งนี้ครีเอทีฟจึงต้องทำบทบรรยายให้เสร็จก่อนเพื่อความสะดวกและความรวดเร็วจึงมีการอัดเสียงครั้งหนึ่งที่ละหลายๆตอน

เมื่อครีเอทีฟร้อยรายการเสร็จเรียบร้อยแล้วก็จะนำเอาแต่ละเรื่องมาใส่เสียงบรรยายเพิ่มเติม รวมทั้งเสียง ชาวคอฟเฟ็ค เสียงดนตรีต่างๆเพื่อความสมบูรณ์ของเนื้อหาในแต่ละเรื่อง เมื่อใส่เสียงเสร็จเรียบร้อยแล้วก็ต้องเช็คดูความเรียบร้อยของเทปรายการอีกครั้ง

5.3.4 การส่งเซนเซอร์

เมื่อตัดต่อเทปรายการเรียบร้อยแล้วพร้อมที่จะนำออกอากาศ จะต้องส่งให้คณะกรรมการ กษช. ตรวจสอบเทปก่อนที่จะนำออกอากาศประมาณ 1-2 วัน ถ้าคณะกรรมการ กษช. เห็นว่าช่วงไหนไม่สมควรออกอากาศก็มีสิทธิ์ที่จะตัดส่วนนั้นออกได้หรืออาจจะ कुछเสียงที่ไม่สมควรออกได้ก็ตามความเหมาะสมแล้วจึงสามารถนำไปออกอากาศได้